

Repensant el POUM, repensant Manlleu

Idees per al nou Pla d'Ordenació
Urbanística Municipal

MANLLEU

QUÈ ÉS EL POUM?

El Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) és un pla de gran importància que ordena urbanísticament la ciutat i el seu terme municipal. Alhora, també dissenya les línies per al seu desenvolupament i el creixement. En aquest sentit, el POUM inclou previsions i regulacions en matèries que afecten les veïnes i veïns de la vila: l'ordenació dels espais públics (carrers, places...), de les construccions, habitatges, infraestructures, equipaments públics, patrimoni històric, mobilitat... Per tot això, el POUM afecta substancialment en la vida de les persones i les relacions que aquestes mantenen i l'entorn.

Per això, el Pla classifica les diferents parts del terme municipal en sòl urbà, urbanitzable o no urbanitzable, i també estableix quines activitats s'hi poden desenvolupar.

QUÈ HA PASSAT AMB EL POUM A MANLLEU?

L'última versió del POUM de Manlleu va ser aprovada l'any 2008, però va ser anul·lada per una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya el novembre del 2014 per la manca d'un estudi d'inundabilitat d'una zona propera al Ter. Després d'aquesta suspensió, l'Ajuntament de Manlleu va presentar un recurs que va ser rebutjat pel mateix TSJC el 21 de maig. D'ençà de la certificació de la suspensió definitiva del Pla d'Ordenació Urbanística de Manlleu del 2008, el POUM vigent és el del 1988.

I ARA, QUÈ?

En aquest context, l'Ajuntament de Manlleu està iniciant els tràmits per l'elaboració d'un nou POUM. Des de la CUP Manlleu creiem que aquesta és una bona oportunitat per incidir en el procés de redacció del nou Pla i definir el nou model urbanístic. En aquest sentit, fem públic el present document que té per objectiu assenyalar les línies bàsiques, de caràcter general, a l'entorn de les quals creiem que ha de girar el nou POUM de Manlleu.

El contingut d'aquest document pretén orientar les polítiques urbanístiques del municipi cap a un nou model, centrat en les persones i la sostenibilitat; és, per tant, un punt de partida a partir del qual seguir treballant per elaborar propostes concretes. Més endavant, caldrà disposar d'una radiografia o diagnòstic de com està Manlleu en l'actualitat per anar definint actuacions que ens permetin avançar cap a l'esmentat nou model urbanístic de Manlleu.

PER QUÈ HA DE SERVIR EL NOU POUM DE MANLLEU?

La planificació territorial representa damunt del mapa com volem que sigui el nostre país, comarca o municipi durant els propers anys, a partir del què ja existeix, evidentment.

Tot i que molts documents oficials solen ser feixucs i amb molta informació que els fa difícils d'entendre, la planificació és cabdal, ja que condiona com interaccionem amb el nostre entorn, definint, entre d'altres, els tipus de barris, espais públics, tipus de transport, fluxos d'energia, recursos naturals... i, en definitiva, com ens relacionem les persones.

La majoria de planificacions que s'han fet des de l'administració tenien com a objectius ordenar el creixement (donant per suposat que sempre s'havia de créixer) i potenciar el desenvolupament (entès com un augment constant de l'activitat econòmica, com si aquesta suposés sempre un augment de riquesa).

Créixer no és, en cap cas, un objectiu.

Creiem que no interessa en absolut un desenvolupament entès com un creixement continuat, donat que els recursos de què disposem són limitats. En canvi, urgeix una planificació territorial que assenyali límits tant en l'ocupació de sòl com en el consum de recursos i que orienti, canalitzi i posi les pautes per millorar l'organització social i econòmica del país, mantenint i incrementant el benestar assolit.

Més activitat econòmica no és igual a més riquesa.

Al nostre entendre, la raó primordial de la planificació del territori és la millora de la qualitat de vida de les persones i una eina per avançar cap a la transformació social.

Preveure la funció social dels espais públics i potenciar que la gent recuperi les places i carrers és potenciar les relacions socials de proximitat i la implicació de la gent en allò públic, així com caminar cap a la convivència real entre tots els veïns i veïnes.

Pensem que això és una gran riquesa pel municipi, encara que no sigui un valor tangible a curt termini. Igualment, cal potenciar els hàbits i sistemes de vida compatibles amb els recursos naturals, estimulants les pràctiques que representen o han representat un alt grau d'adaptació al medi físic.

Cal potenciar el desenvolupament econòmic entenent que l'activitat econòmica serveix per a cobrir les necessitats humanes i no per maximitzar el lucre, ja que, *per se*, no és generadora de riquesa. Si l'activitat

econòmica està mal conduïda, es poden generar un seguit de problemàtiques (com per exemple, la contaminació) de difícil solució que deriven en un empobriment col·lectiu.

Cal una planificació local amb visió territorial.

Malauradament, durant molts anys s'ha treballat (i es continua treballant) com si cada municipi fos un *ranxo* aïllat de la resta. Creiem fermament que la planificació territorial s'ha de fer des dels ajuntaments, des del món local, però amb visió general; com a mínim, de comarca o de país. En aquest sentit, el Consell Comarcal hauria pogut servir per això, per tenir una visió de conjunt per evitar l'enorme consum que hem fet de sòl rústic per fer polígons industrials que no són operatius, el desdoblament d'infraestructures o un excés d'àrees residencials. Tanmateix, aquesta visió de conjunt no és fàcil, ja que topa amb el sistema de finançament dels ajuntaments.

Si una empresa no hi cap a Manlleu i s'ha d'instal·lar a Gurb, es tendeix a creure que és un perjudici per Manlleu, ja que deixa de recaptar uns impostos. Això provoca que els ajuntaments competeixin els uns amb els altres, rebaixant les contraprestacions de la urbanització i barallant-se per oferir sòl industrial, fet que desencadena la necessitat de tenir moltes més infraestructures per connectar el gran nombre de polígons disseminats. Això suposa una enorme despesa de recursos públics i un malbaratament de sòl agrícola.

Pensem que hauríem de ser capaços de trobar models on no sigui tant important si una empresa és a Gurb, Manlleu o Torelló. La Plana de Vic es podria planificar com una unitat geogràfica, buscant els millors llocs per la gran indústria i blindant el sòl agrícola a la resta, tot repartint els impostos entre tots els ajuntaments de la zona. Quina utopia, oi?

Tant el Pla director de les comarques centrals com el Pla director de la Plana de Vic han estat intensos en aquest sentit, però han estat enfocats des de la perspectiva de creixement continuat del *boom* immobiliari de principis del 2000 i sense el consens necessari dels ajuntaments.

A continuació, es detallen els 8 àmbits que hem cregut estratègics per l'elaboració del nou POUM: participació, patrimoni natural, habitatge, mobilitat, indústria, comerç, patrimoni cultural i el riu Ter com a joia de Manlleu. Creiem que tots ells han d'estar estretament lligats i relacionats.

1. Participació ciutadana

Creiem que la participació real va més enllà de demanar l'opinió d'un projecte ja dibuixat a la ciutadania. La participació és informar, debatre i escoltar; és saber destriar els arguments col·lectius dels interessos privats dels propietaris, posant especial èmfasi en el diàleg amb les associacions del municipi. Aquesta participació ciutadana ha de ser la base del nou POUM.

2. Patrimoni natural

Aigua fresca, regalada i abundant. Els aqüífers, fonts i el riu Ter, amb les petites torrenteres i rieres que hi conflueixen al seu pas per Manlleu, ens han regalat durant molts segles aigua bona per viure, regar i fins i tot per moure turbines. Els aqüífers els hem perdut pel consum humà i l'aigua de Manlleu ara és molt més cara. L'ordenació del territori, i, en concret, de les activitats ramaderes, ha de tenir un paper cabdal per capgirar la situació, tenint en compte que no n'hi ha prou amb actuacions a nivell local, sinó que serà necessària una visió conjunta de comarca.

Al mateix temps, cal un catàleg de fonts i garantir el seu accés, la seva qualitat i el seu cabal, vetllant per la seva utilització pública, tot entenent que "anar a la font" és un tret definitori, no tant sols del nostre país, sinó de la nostra civilització.

Pel que fa als cursos fluvials, cal que el POUM defineixi clarament la voluntat de respectar, fer respectar i garantir el domini públic hidràulic i els passos de servitud, no tan sols perquè la pròpia llei d'aigües així ho preveu, sinó com a compromís municipal per la millora de l'estat ecològic dels rius.

Terra fèrtil. El sòl agrícola és un element fonamental de qualsevol civilització. Es tracta d'un recurs limitat i en greu amenaça per la continuada ocupació de la trama urbana de la Plana de Vic. La terra fèrtil té un valor fins i tot estratègic, encara que en determinats períodes el mercat menystingui molt a la baixa el seu valor.

En una societat que pretén alimentar-se a partir de productes de proximitat, la Plana de Vic esdevé cabdal. No només pels seus habitants, sinó a nivell de país: es tracta d'una plana agrícola a 80 Km d'una àrea metropolitana amb més de 4 milions d'habitants.

En aquest sentit, la plana de Vic es troba en un punt crític en el qual ha de decidir si vol seguir mantenint una base agrícola o seguir el camí del Vallès, oferint més i més sòl urbanitzable. Per això és molt important protegir

els terrenys agraris de la Plana de Vic en el seu conjunt, controlar les activitats que s'hi desenvolupen per tal de protegir els aqüífers i evitar les edificacions que no tinguin cap vinculació amb l'activitat agrària.

Aire sa. La contaminació que rebem de l'àrea metropolitana, combinada amb la geografia osonenca, provoca índexs de contaminació prou preocupants a la Plana de Vic. Això és veu agreujat per la mobilitat urbana de la comarca, monopolitzada pel vehicle privat de combustió, sobretot durant l'època estival, quan es donen greus problemes amb l'Ozó troposfèric.

Espais naturals. Tenint en compte la creixent ocupació humana del territori, cal prioritzar el blindatge dels espais perifèrics lliures d'edificació. L'espai agrari, els boscos, el riu, els torrents i els turons tenen un paper insubstituïble en l'equilibri futur. És imprescindible assenyalar zones àmplies, protegides i connectades que en un futur garanteixin espais no urbanitzats, sobretot a la Plana de Vic, que és on hi ha més pressió urbanística.

3. Habitatge

L'habitatge és un dret bàsic per a les persones, i creiem que les polítiques públiques l'han de garantir i blindar. Per aquest motiu, més de mil pisos buits a Manlleu suposen un actiu perdut i una degradació del nucli urbà no tolerable per qualsevol societat. Cal evitar, doncs, l'expansió urbana i forçar la utilització i rehabilitació dels pisos buits, vells i en desús.

Entre pisos buits i solars dins del poble per edificar, Manlleu podria acollir gairebé 5.000 persones més sense expandir l'àrea urbanitzada

L'habitatge, doncs, s'ha d'entendre per la seva funció social i no com a objecte d'especulació.

4. Mobilitat

La mobilitat a Manlleu està bàsicament concebuda per l'ús del cotxe i segurament no prou ben resolta. És evident que la redacció d'un nou pla d'ordenació urbanística no aconseguirà trencar amb la cultura del vehicle privat, però pot ser una eina útil per avançar en aquesta direcció, marcant uns espais en la trama urbana de preferència per a l'ús de vianants o de bicicletes, per exemple.

Es podrien establir nexes entre les zones verdes, mitjançant corredors arbrats, carrils bici i vies de prioritats per als vianants, de manera que permetessin l'accés òptim als diferents barris de Manlleu, així com a les zones de serveis. Aquest corredors haurien de ser segurs i amb prioritats relacional. En aquest aspecte, cal tenir molt en compte les persones amb diversitat funcional. A nivell de la Plana de Vic, pensem que es podria treballar en la construcció d'una xarxa de connexió entre els diferents pobles amb carrils bici intermunicipals.

Per avançar en la reducció de vehicles privats al centre de la vila és necessari posar-los dificultats que desincentivin el seu ús, sobretot per fer desplaçaments curts que es poden fer fàcilment a peu. Paral·lelament a això, cal fer un profund estudi per l'existència d'un transport públic urbà. El trànsit pesat que passa per l'interior de Manlleu genera problemes greus de seguretat i contaminació. El nou POUM ha de donar una solució a aquesta problemàtica.

5. Indústria

Manlleu té una llarga tradició industrial que ha condicionat la seva història. La indústria es va instal·lar a Manlleu perquè hi trobà energia barata, provinent del riu, i mà d'obra també barata: la dels molts pagesos i pageses que es van desplaçar fins a la nostra vila. Però, actualment, Manlleu no disposa d'energia barata per oferir a la gran indústria. La indústria d'avui en dia necessita grans vies de comunicació, grans infraestructures... En aquest sentit, és necessari que valorem si Osona ha d'oferir més sòl industrial al país o pot tenir més valor l'oferta de producció agrària, espais de lleure, oci, gastronomia, turisme industrial i natural. És evident que no hem de renunciar a la indústria, però creiem que s'hauria de treballar per enfocar-la a la transformació de la producció agrària, per exemple.

Pel que fa al sòl industrial ja urbanitzat, creiem que és imprescindible aprofitar-lo: Manlleu no es pot permetre tenir naus de milers de metres quadrats en desús mentre es planteja fer créixer l'àrea de sòl urbanitzable. També seria convenient valorar la connivència entre la indústria més petita i l'espai residencial, que ajudaria a donar vida als barris i a dinamitzar la seva economia.

6. Comerç

Creiem necessari limitar l'establiment de grans àrees comercials a la vila, ja que ja n'hi ha un gran nombre. Al mateix temps, és primordial fomentar el teixit comercial de la vila, format per botigues que donen vida als barris i redistribueixen gran part dels recursos entre la ciutadania.

7. Patrimoni històric i cultural

Cal revisar els catàlegs de tot el patrimoni històric i cultural del municipi per tal de protegir-lo i conservar-lo en les millors condicions possibles. El patrimoni històric i cultural no és només un potent actiu turístic, ens ha de permetre conèixer el passat per entendre el present, i alhora tenir elements per a planificar el futur.

8. El Ter

El Ter és, sens dubte, un dels valors més importants de Manlleu pel que significa des del punt de vista del patrimoni natural, cultural, lúdic, esportiu i turístic. Cal vetllar pel compliment dels cabals ecològics del Ter. No és admissible que la ciutat que s'autoanomena capital del Ter no respecti els seus cabals mínims.

És necessari potenciar que la ciutadania manlleuena tingui més en compte el riu en la seva vida quotidiana. En aquest sentit, pensem que calen més punts de contacte amb el riu en la trama urbana, no només a la zona de l'embarcador: a la Font de la Teula, a la zona esportiva... També en aquest sentit, cal impulsar caminets a la vora del riu i promoure l'ús per al lleure d'espais no tan urbans del riu, com ara La Devesa.

Finalment, cal tenir en compte que el riu també pot ser un element de devastació. El poble no pot acaparar aquells espais que el riu necessitarà un dia per passar amb tota la seva força. Hem de ser conscients d'aquestes limitacions i gestionar-les per evitar mals majors.

manlleu.cup.cat

[@CUPManlleu](https://twitter.com/CUPManlleu)

[CUP Manlleu](https://www.facebook.com/CUPManlleu)

manlleu@cup.cat